

Určeno:
Premiéru a ministrům vlády České republiky
Poslancům a senátorům Parlamentu České republiky

K HLUBINNÉMU ÚLOŽIŠTI FÉROVĚ

Výzva představitelům státu k obnově demokratického a zodpovědného procesu výběru bezpečné lokality pro hlubinné úložiště radioaktivních odpadů

Stát, zastoupený Správou úložišť radioaktivních odpadů (zkráceně SÚRAO, organizační složka státu zřízená Ministerstvem průmyslu a obchodu), hledá místo pro hlubinné uložení vyhořelého jaderného paliva z českých jaderných elektráren. Stavba a provoz úložiště výrazně a natrvalo zasáhne do života obyvatel žijících ve vybraném regionu. Vzhledem k výjimečnosti projektu je nezbytné, aby obyvatelé dotčené lokality byli s jeho realizací srozuměni a vyslovili s ní souhlas. Je to princip běžně používaný v řadě států Evropy i v zámoří. Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) prostřednictvím SÚRAO opakovaně a veřejně slíbilo starostům a občanům v místech plánovaných průzkumů, že je nezahájí bez jejich souhlasu.

V přímém rozporu s dosavadními deklaracemi SÚRAO však MPO v lokalitě Kraví hora – a s příslibem, že se takto bude postupovat i v dalších lokalitách – převedlo zodpovědnost za stanovení průzkumného území ze SÚRAO na státní podnik DIAMO. Jeho zástupci nehodlají brát ohled na postoje obyvatel a zcela otevřeně ignorují sliby dříve dané státem. Ministerstvo tak svým postupem zbouralo důvěru, postupně se rodící mezi orgány státu a obyvateli dotčených lokalit. Vrchnostensky odmítlo respektovat názory občanů obcí v zájmových územích a ohrozilo zodpovědný výběr relativně nejbezpečnější lokality pro uložení radioaktivních odpadů.

My, níže podepsaní zástupci obcí a občanských iniciativ, zaskočení současným silovým a arogantním postupem ministerstva průmyslu a obchodu, VYZÝVÁME vládu, poslance a senátory k bezodkladné nápravě stavu, ve kterém se proces výběru lokality pro hlubinné úložiště ocitl. POŽADUJEME:

1) ZASAĎTE SE o přijetí zákona, který posílí postavení obcí, na jejichž území by mohlo vzniknout hlubinné úložiště.

Již více jak deset let obce iniciativně usilují o změnu zákonů, která by zavedla možnost spolurozhodovat o výběru místa pro výstavbu úložiště. Jak lze ilustrovat na příkladech Finska, Švédska či Francie, respekt k názoru obcí nikdy neblokuje, ale naopak vždy otevírá cestu k výstavbě úložiště.

Rovněž (evropská) směrnice Rady 2011/70/EURATOM požaduje, aby se veřejnost mohla účinně účastnit rozhodování týkajícího se nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem. Tímto směrem vykročila *Pracovní skupina pro dialog o hlubinném úložišti*, složená ze zástupců státu (delegovaných ministerstvy průmyslu a životního prostředí, SÚRAO a Státním úřadem pro jadernou bezpečnost), Parlamentu ČR, místních samospráv a občanské společnosti. Jako poradní orgán MPO v závěru minulého roku dokončila záměr zákona o zapojení obcí do procesu výběru lokality a předložila ho k vyjádření ministru Martinu Kubovi. Záměr představuje zatím ojedinělý konsenzus v historii vyhledávání lokality pro úložiště. O to více je zarážející, že MPO v okamžiku dosažení shody přistoupilo k silové strategii výběru lokality hlubinného úložiště.

2) NEPŘIPUSTĚTE zahájení průzkumných prací v žádné z lokalit, dokud nebude legislativně vyřešeno rovnoprávnější postavení obcí a státu.

Považujeme za nepřípustné, aby byly zahajovány průzkumy pro přípravu hlubinného úložiště v situaci, kdy nejsou zřetelně nastavena spravedlivá pravidla pro všechny zúčastněné a kdy se přístup státu mění tak, jak se obměňuje vedení MPO. Jediným legitimním řešením nastalé situace je stažení již

podané žádosti o stanovení průzkumného území v lokalitě Kraví hora a ustoupení od podání dalších žádostí do doby, než bude legislativně vyřešeno postavení obcí, na jejichž území by mohlo vzniknout hlubinné úložiště.

3) RESPEKTUJTE názor obyvatel obcí v místech pro budoucí úložiště, přistupujte k nim otevřeně, konzistentně a bez úkladů.

Převedením mandátu ke stanovení průzkumného území ze SÚRAO na DIAMO s.p. v lokalitě Kraví hora a zahazením všech slibů o dobrovolnosti dalších průzkumů se Ministerstvo průmyslu a obchodu ve vztahu k obcím vrátilo k silové politice. Ta hrozí vleklým konfliktem mezi zástupci samospráv a státu.

Považujeme za nepřijatelné, aby SÚRAO pokračovalo v jednání s obcemi o spolupráci, zatímco státní podnik DIAMO, jehož zakladatelem je rovněž Ministerstvo průmyslu a obchodu, veřejně opovrhuje dosavadní snahou o konsenzus. Tento schizofrenní přístup dokázal pošlapat roky se rodící základy důvěry.

4) ZAJISTĚTE vysoká bezpečnostní kritéria výběru lokality hlubinného úložiště.

Hlubinné úložiště je považováno za dosud nejlepší známý způsob naložení s dědictvím jaderné energetiky. Musí garantovat izolaci nebezpečného odpadu od všeho živého po statisíce let. Nedokážeme posoudit, zda je to dosažitelné. Jakékoliv kompromisy při hledání stabilní horniny či vývoji izolačních bariér by ale byly ohrožením nás i mnoha budoucích generací.

Vážení členové vlády, poslanci a senátoři, demokratický proces výběru lokality a souhlas obyvatel, kterým úložiště navždy změní životy, musí být stejně respektovanou podmínkou jako kritéria bezpečnosti. Věříme, že lze dodržet obojí současně.

Text výzvy přijat na setkání obcí a nevládních organizací v Praze dne 26. února 2013.

Město, obec, organizace

Jméno a funkce

Podpis